

STØTTET AF

Fonden for **økologisk landbrug**

Det er vigtigt at have fokus på foderoptaget i faremarken. Jo bedre foderoptaget er, jo nemmere går fravænnningen.
Foto: Linda Rosager Duve.

Fravænningsdiarré hos øko-grise – der findes ikke et quick fix

Konklusion

Den produktionssikre løsning til helt at undvære zink er endnu ikke fundet, men der er rigtig mange aktiviteter i gang på området. Alt tyder på, at det kræver en hel palette af tiltag at erstatte zink.

Indsats: Målet er fravær af både diarré, zink og antibiotika, og det kommer til at kræve en indsats.

Af Tove Serup, Seges Økologi Innovation, tos@seges.dk

Den produktionssikre løsning til helt at undvære zink er endnu ikke fundet, men der er rigtig mange aktiviteter i gang på området. Alt tyder på, at det kræver en palette af tiltag.

Zink skader vandmiljøet og skaber resistens
Zink er et tungmetal, der virker

effektivt mod E Coli (gramnegativ bakterie), der forårsager diarré hos fravænnede grise. Zink er derfor med til at give en stabil produktion med en god produktivitet og et minimalt antibiotikaforbrug. Så hvorfor forbyde det?

Når zink bringes ud med gødningen, udvaskes det til vandmiljøet og skader mikrolivet. Derudover udvikler det resistens hos bakterier i lighed med antibiotika. Det er derfor vigtigt at fin-

de andre måder at sikre produktionen på.

Både i den konventionelle og den økologiske produktion ledes der efter en erstatning for zink. Forskelle de to driftsformer i mellem gør det vanskeligt direkte at overføre resultater fra den ene til den anden.

Fravænningsdiarré kan skyldes andet end E Coli

For at kunne finde et effektivt alternativ til zink er det vigtigt at afklare, om fravænningsdiarré skyldes E Coli alene, eller om andre faktorer også kan spille en rolle. Det satte projektet 'Kortlægning af smittepres i økologisk griseproduktion' sig for at undersøge.

Hypotesen er, at fravænningsdiarré hos øko-grise skyldes smitte, som bringes fra faremarken ind i fravænningsstalden. Desværre var 2018 ikke særlig velegnet til at undersøge dette, da det var et meget tørt år. Sommeren var tør og varm, og om vinteren var der lange perioder med sol og frostvejr.

I et sådant miljø destrueres E Coli i farefolden, og der var da også historisk få problemer med

fravænningsdiarré. Derimod var der overraskende fund af coccidier til trods for, at pattegrisene var behandlet korrekt, og der var også en del forekomst af indvoldsorm. Læren af indsatsen er, at diagnostik på friland er yderst vanskelig, og man bør være opmærksom på coccidier og indvoldsorm. Sidstnævnte er ikke overraskende, da ormeæg er at finde i foldmiljøet.

Nyt stof afprøves

I 2019 koncentrerer projektet sig om én bedrift, der oplever problemer med diarré hos såvel pattegrise og fravænnede grise. I nogle tilfælde med forhøjet dødelighed. Der tages analyser af gødning fra søer og diarré grise, mens døde grise obduces. De foreløbige resultater er ikke entydige. Der forekommer E Coli, men ikke nødvendigvis toxinet. Det 'frikender' ikke E Coli – det siger blot noget om, hvor svær diagnostikken er.

I besætningen pilottestes et tilsætningsstof, der indeholder p-fenol, som er et tanninrelateret stof. Tannin kendes fra rødvin. P fenol har angiveligt en bakteriehæmmende effekt og virker måske også hæmmende på parasitter.

Fakta

- Zinkforbruget er reduceret med ca. 10 pct. fra 2015 til 2018
- Senest medio 2022 skal det være helt udfaset på EU niveau

Der er endnu ikke nogen resultater, men det står allerede nu klart, at ingen tror på, at der findes ét stof, der kan erstatte zink 1:1.

Sammensæt din egen palette af tiltag

Det bliver sandsynligvis nødvendigt, at ikke kun hver driftsform, men hver enkelt bedrift, finder sit eget koncept, der virker lige netop i deres besætning. Tiltagene kan bestå af tilsætningsstoffer og management. Af tilsætningsstoffer kan nævnes:

- Syrer
- Probiotika
- Prebiotika
- Gær
- Olier
- Fibre
- Urter
- Smagsstoffer

Derudover er det en god ide at have fokus på at give et rigtig godt smågrisefoder i faremarken. Jo bedre foderoptag i dieperioden, jo nemmere fravæning. Reducer også proteinniveauet til lavt/moderat og brug samme foderblanding til smågrise efter fravæning som i faremarken. Sørg for kun at bruge foderemner med en høj fordøjelighed. Brug f.eks. 'forkogt' korn, foder, der har stået i støb (fermenteret) og vær parat til at acceptere en lidt lavere daglig tilvækst. Sidst, men ikke mindst, hav styr på vandkvaliteten.

Der er mange aktiviteter i gang. Seges Økologi Innovation er projektleder af projektet 'Kortlægning af smittepres i økologisk griseproduktion' støttet af Fonden for økologisk landbrug og arbejder med i 'Tang nu', støttet af Velux Fonden samt Organic Plus, der er et EU-projekt med stor fokus på at udnytte naturlige vitaminer, udfase brugen af konventionelle hjælpemidler, f.eks. plastik til emballering af ensilage, konventionel halm, kobber til frugtplanter og zink til grise.

*Tiltag, der virker i en konventionel produktion, er ikke nødvendigvis egnede til økologisk produktion – og omvendt.
Foto: Linda Rosager Duve.*

